

Alþingi
Efnahags- og skattanefnd
Austurstræti 8 - 10

150 REYKJAVÍK

11.12.2008

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breyting á lögum um skyldutryggingu, lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997, 219. mál.

Samtök atvinnulífsins lýsa stuðningi við þær breytingar sem lagðar eru til í umræddu frumvarpi.

Samtök atvinnulífsins og Alþýðusamband Íslands óskuðu eftir breytingu á lögum með bréfi til forsætisráðherra þann 2. júlí sl. til þess að tryggja að markmið kjarasamninganna 17. febrúar og tengd yfirlýsing ríkisstjórnarinnar um aukna starfsendurhæfingu næðu fram að ganga. Í bréfinu voru lagðar fram eftirfarandi tillögur um breytingu á lögum 129/1997.

1. gr. orðist svo (breytingar eru undirstrikaðar:

Lög þessi gilda um alla lífeyrissjóði og samninga um tryggingavernd eins og nánar er kveðið á um í lögum þessum.

Með lífeyrissjóði er átt við félag eða stofnun sem veitir viðtöku iðgjaldi til greiðslu lífeyris vegna elli til æviloka, örorku eða andláts samkvæmt nánari ákvæðum í þessum kafla, II. og III kafla.

Með endurhæfingarsjóði er átt við félag eða stofnun sem veitir viðtöku iðgjaldi til greiðslu kostnaðar við ráðgjöf, þjónustu og bein úrræði vegna endurhæfingar á grundvelli kjarasamnings og samið hefur verið um mótframlag úr ríkissjóði.

Skyldutrygging lífeyrisréttinda felur í sér skyldu til aðildar að lífeyrissjóði og til greiðslu iðgjalds til lífeyrissjóðs og eftir atvikum til annarra aðila samkvæmt samningi um viðbótartryggingavernd.

Skylda til að tryggja sér rétt til endurhæfingar felur í sér skyldu til aðildar að endurhæfingarsjóði og til greiðslu iðgjalds til endurhæfingarsjóðs.

Fyrsta málsgrein 2. gr. orðist svo:

Iðgjald til öflunar lífeyrisréttinda og rétt til endurhæfingar skal ákveðið í sérlögum, kjarasamningi, ráðningarsamningi eða með öðrum sambærilegum hætti. Lágmarksiðgjald til lífeyrissjóðs skal vera a.m.k. 12% og lágmarksiðgjald til endurhæfingarsjóðs skal vera 0,13% af iðgjaldsstofni. Iðgjaldi samkvæmt ákvörðun launamanns eða þess sem stundar atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi skal varið til aukningar lífeyrisréttinda skv. II. eð aIII. kafla.

Fyrsti málslíður 2. mgr. 2. gr. orðist svo:

Um aðild að lífeyrissjóði og endurhæfingarsjóði, greiðslu lífeyrisiðgjalds og endurhæfingariðgjalds og skiptingu iðgjaldsins milli launamanns og launagreiðanda fer eftir þeim kjarasamningi sem ákvarðar lágmarkskjör í hlutaðeigandi starfsgrein, eða sérlögum ef við á.

Fyrsti málsliður 3. gr. orðist svo:

Lágmarksiðgjald til lífeyrissjóðs og endurhæfingarsjóðs skv. 2. gr. skal reiknað af heildarfjárhæð greiddra launa og endurgjalds fyrir hvers konar vinnu, starf og þjónustu.

7. gr. orðist svo:

Lífeyrisiðgjald, til lágmarkstryggingaverndar og viðbótartryggingaverndar, og endurhæfingariðgjald skal greitt reglulega í hverjum mánuði, sbr. 2.-4. mgr.

Iðgjaldsgreiðslutímabil skal eigi vera lengra en mánuður og skal gjalddagi vera tíunda næsta mánaðar. Eindagi skal vera síðasti dagur sama mánaðar og iðgjald fellur í gjalddaga. Að öðru leyti fer um iðgjaldsgreiðslur samkvæmt þeim reglum sem settar eru í samþykktir viðkomandi lífeyrissjóðs og endurhæfingarsjóðs eða samkvæmt samningum þeirra aðila sem tilgreindir eru í 8. gr. Réttindi vegna aukaframlaga í lífeyrissjóði umfram reglubundin framlög skulu reiknuð miðað við greiðsludag.

Launagreiðanda er skylt að halda eftir af launum iðgjaldshluta launþega og standa viðkomandi lífeyrissjóði skil á honum, ásamt iðgjaldshluta sínum. Sams konar skylda hvílir á launagreiðanda að því er varðar innheimtu og skil á iðgjaldi til þeirra aðila sem tilgreindir eru í 8. gr.

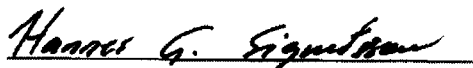
Launagreiðanda er skylt að standa skil á iðgjaldi sínu til endurhæfingarsjóðs með sama hætti og gildir um lífeyrisiðgjald í 2. mgr. og standa skil á því til viðkomandi lífeyrissjóðs. Lífeyrissjóður skal skila iðgjaldi launagreiðanda ásamt iðgjaldshluta sínum, sbr. 6. mgr. 15. gr., til endurhæfingarsjóðs að frádreginni hæfilegri þóknun vegna innheimtukostnaðar.

Launagreiðendum og sjálfstæðum atvinnurekendum ber að tilkynna hlutaðeigandi lífeyrissjóðum og aðilum skv. 8. gr. ef þeim ber ekki lengur að standa skil á lífeyrisiðgjaldi þar sem þeir hafa hætt starfsemi eða launþegar þeirra hafa látið af störfum.

Í 15. gr. komi ný mgr. fyrir framan þá síðustu:

Lífeyrissjóði er skylt að greiða sem svarar til 0,13% af iðgjaldsstofni viðkomandi sjóðsfélaga til endurhæfingarsjóðs til að tryggja honum rétt til endurhæfingar.

Virðingarfyllst,

Hannes G. Sigurðsson,
aðstoðarframkvæmdastjóri

Forsætisráðherra
Geir H. Haarde
Stjórnarráðshúsinu við Lækjartorg
150 Reykjavík

Reykjavík, 2. júlí 2008

Efni: Ósk um breytingar á lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða (129/1979) og á lögum um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda (55/1980) í kjölfar kjarasamninga um Endurhæfingarsjóð.

Mikil umræða hefur verið undanfarin misseri um mikilvægt þess að auka virkni þeirra sem lenda í alvarlegum veikindum og slysum með eflingu starfsendurhæfingar hvers konar. Í kjölfar endurskoðunar kjarasamninga í nóvember 2005 lýsti þáverandi ríkisstjórn því yfir, að hún myndi setja á laggirnar sérstaka nefnd sem falið yrði það verkefni að endurskoða forsendur fyrir örorkumati og leita leiða til að efla endurhæfingu. Nefndin skilaði eins og kunnugt er skýrslu í mars 2007 og á grundvelli hennar skipaði ríkisstjórnin Framkvæmdanefnd um að setja tillögur nefndarinnar í framkvæmd. Eitt af þeim atriðum sem nefndin lagði til, var að efla verulega einstaklingabundna þjónustu við þá sem lenda í alvarlegum veikindum og slysum, m.a. með kerfi þjónustufulltrúa og starfsemi teymis sérfræðinga um ráðgjöf um endurhæfingarátætlun. Einnig taldi nefndin mikilvægt að skilgreint yrði í löggjöf réttur einstaklinga til þess að geta sótt sér endurhæfingu til þess að tryggja endurkomu á vinnumarkað. Áhersla var einnig lögð á mikilvægt þess að viðhalda ráðningarsambandi þeirra sem væru í skilgreindum áhættuhópi í lengstu lög, m.a. annars með virkri þátttöku stéttarféлага og atvinnurekenda í fyrstu stigum endurhæfingar. Lagði nefndin til að kostnaði vegna þessa yrði skipt milli ríkissjóðs, lífeyrissjóða og samningsaðila.

Þann 17. febrúar s.l. undirrituðu ASÍ og SA samkomulag um stofnun og rekstur Endurhæfingarsjóðs sem hefur það hlutverk „að draga markvisst úr líkum á því að launafólk hverfi af vinnumarkaði vegna varanlegrar örorku með aukinni virkni, eflingu endurhæfingar og öðrum úrræðum“. Í því sambandi var samið um að atvinnurekendur myndu leggja sjóðnum til 0,13% af heildarlaunum. Í tengslum við undirritun nýrra kjarasamninga lýsti ríkisstjórnin í því yfir að hún myndi beita sér fyrir því að leggja sjóðnum til jafn háa fjárhæð. Þá var samið um að ASÍ og SA myndu beita sér fyrir því að lífeyrissjóðir í landinu leggðu þessu verkefni til sömu upphæð. Er þetta í samræmi við sameiginlega niðurstöðu aðila í fyrrnefndri skýrslu um endurskoðun örorkumatsins.

Eins og fram kom í viðræðum samningsaðila við stjórnvöld munu skyldur Endurhæfingarsjóðs ná til allra launamanna og sjálfstætt starfandi einstaklinga, óháð þátttöku starfsmanna eða fyrirtækja í samtökum launafólks eða atvinnurekenda. Til þess að tryggja að sjóðurinn geti staðið við skuldbindingar sínar er mikilvægt að tryggja að lagaleg staða hins nýja sjóðs við innheimtu á iðgjaldinu verði með sama hætti og nú gildir um greiðslu iðgjalds til lífeyrissjóða.

Ljóst er að samhliða aukinni áherslu á endurhæfingu og aukinnar virkni þeirra sem misst hafa hluta sinnar vinnugetu mun hlutverk og starfsemi starfs- og endurmenntunarsjóða aukast til muna og því mikilvægt að treysta einnig hlutverk þeirra á vinnumarkaðinum.

Á undanförunum árum hefur það færst í vöxt að fyrirtæki utan raða Samtaka atvinnulífsins hafa neitað að greiða í starfs- og endurmenntunarsjóðina og sú neitun var staðfest með dómi Hæstaréttar í máli

nr. 114/2004. Þar segir Hæstiréttur að í 1. mgr. 6. gr. laganna sé kveðið á um skyldur allra atvinnurekenda að greiða í sjúkra- og orlofssjóði samkvæmt kjarasamningum. Slíka kröfu eigi stéttarfélagin vegna þessara tvenns konar sjóða og sé það tæmandi talning. Kröfur stéttarféлага vegna annarra sjóða en þar séu tilgreindir verði hins vegar ekki reistar á 6. gr. laganna. Starfsmenn þessara fyrirtækja öðlast því ekki rétt til framlaga sjóðanna vegna starfs- og endurmenntunar sem leitt getur til réttaróvissu þegar kemur að endurhæfingu.

Til þess að ofangreindu markmiði um Endurhæfingarsjóðinn verði náð, óska Alþýðusamband Íslands og Samtök atvinnulífsins eftir því sameiginlega við forsætisráðherra, að hann beiti sér fyrir því að sett verði fram frumvörp til laga um breytingar á lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða (129/1979) og á lögum um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda (55/1980). Meðfylgjandi er skjal er sýnir þær breytingar sem Alþýðusamband Íslands og Samtök atvinnulífsins telja nauðsynlegt að gerðar verði á ofangreindum lögum til þess að ná þessu fram.

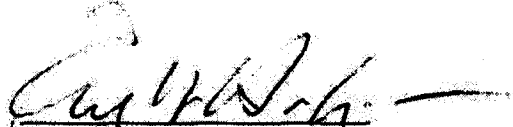
Virðingarfyllst,

F.h. Samtaka atvinnulífsins

Vilhjálmur Egilsson framkv.stj.

F.h. Alþýðusambands Íslands

Gyfi Ambjörnsson framkv.stj.

Lög um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, 1997 nr. 129 (undirstrikanir eru breytingar frá núgildandi lögum)

1. gr. Lög þessi gilda um alla lífeyrissjóði og samninga um tryggingavernd eins og nánar er kveðið á um í lögum þessum.

Með lífeyrissjóði er átt við félag eða stofnun sem veitir viðtöku iðgjalds til greiðslu lífeyris vegna eili til æviloka, þrorku eða andláts samkvæmt nánari ákvæðum í þessum kafla, II. og III. kafla.

Með endurhæfingarsjóði er átt við félag eða stofnun sem veitir viðtöku iðgjalds til greiðslu kostnaðar við ráðgjöf, þjónustu og bein úrræði vegna endurhæfingar á grundvelli kjarasamnings og samið hefur verið um móttömlag úr ríkissjóði.

Skyldutrygging lífeyrisréttinda felur í sér skyldu til aðildar að lífeyrissjóði og til greiðslu iðgjalds til lífeyrissjóðs og eftir atvikum til annarra aðila samkvæmt samningi um viðbótartryggingavernd.

Skylda til að tryggja sér rétt til endurhæfingar felur í sér skyldu til aðildar að endurhæfingarsjóði og til greiðslu iðgjalds til endurhæfingarsjóðs.

Öllum launamönnum og þeim sem stunda atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi er rétt og skytt að tryggja sér lífeyrisréttindi og rétt til endurhæfingar með aðild að lífeyrissjóði og endurhæfingarsjóði frá og með 16 ára til 70 ára aldurs.

2. gr. Iðgjald til öflunar lífeyrisréttinda og rétt til endurhæfingar skal ákveðið í sérilögum, kjarasamningi, ráðningarsamningi eða með öðrum sambærilegum hætti. Lágmarksiðgjald til lífeyrissjóðs skal vera a.m.k. [12%]¹⁾ og lágmarksiðgjald til endurhæfingarsjóðs skal vera 0,13% af iðgjaldsstofni. Iðgjalds samkvæmt ákvörðun launamanns eða þess sem stundar atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi skal varið til aukningar lífeyrisréttinda skv. II. eða III. Kafla.

Um aðild að lífeyrissjóði og endurhæfingarsjóði, greiðslu lífeyrisiðgjalds og endurhæfingariðgjalds og skiptingu iðgjaldsins milli launamanns og launagreiðanda fer eftir þeim kjarasamningi sem ákvarðar lágmarkskjör í hlutaðeigandi starfsgrein, eða sérilögum ef við á. Taki kjarasamningur ekki til viðkomandi starfssviðs eða séu ráðningarbundin starfskjör ekki byggð á kjarasamningi velur viðkomandi sér lífeyrissjóð eftir því sem reglur einstakra sjóða leyfa. Aðild að lífeyrissjóði skal tilfata í skriflegum ráðningarsamningi.

Sjóðfélagi er sá sem greitt er fyrir, greiðir eða hefur greitt iðgjald til lífeyrissjóðs og á hjá honum réttindi eins og nánar er fyrir mælt í lögum þessum. Óheimilt er að neita manni um aðild að lífeyrissjóði á grundvelli heilsufars, aldurs, hjúskaparstöðu, fjölskyldustærðar eða kyns.

3. gr. Lágmarksiðgjald til lífeyrissjóðs og endurhæfingarsjóðs skv. 2. gr. skal reiknað af heildarjörnhæð greiddra launa og endurgjalds fyrir hvers konar vinnu, starf og þjónustu. Stofn til iðgjalds skal vera allar tegundir launa eða þóknana fyrir störf sem skattskyld eru skv. 1. mgr. 1. tölul. A-liðar 7. gr. laga nr. 90/2003, um tekjuskatt. Til gjaldstofns skal þó ekki telja hlunnindi sem greidd eru í fríðu, svo sem fatnað, fæði og húsnæði, eða greiðslur sem ætlaðar eru til endurgreiðslu á útlögðum kostnaði, t.d. úkutækjastyrki, dagpeninga og fæðispeninga. Enn fremur skal ekki telja til gjaldstofns eftirlaun og lífeyri sem Tryggingastofnun ríkisins eða lífeyrissjóður greiðir, bætur greiddar af Tryggingastofnun ríkisins, slysa- og sjúkradagpeninga úr sjúkrasjóðum stéttarféлага og bætur tryggingaféлага vegna atvinnutjóns af völdum slysa. Þá skal telja til iðgjaldsstofns atvinnuleysisbætur samkvæmt lögum um atvinnuleysisstryggingar. Iðgjaldsstofn manns vegna vinnu hans við eigin atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi eða vegna vinnu hans við atvinnurekstur iðgjalds þar sem hann er ráðandi aðili vegna eignar- eða stjórnunaraðildar skal vera jafnhár fjörnhæð skv. 2. mgr. 1. tölul. A-liðar 7. gr. laga nr. 90/2003, um tekjuskatt, sbr. 58. gr. þeirra laga.

Lífeyrisiðgjald skal ráðstafa til lágmarkstryggingaverndar, sbr. 4. gr., og eftir atvikum til viðbótartryggingaverndar, sbr. 8.–10. gr.

7. gr. Lífeyrisiðgjald, til lágmarkstryggingaverndar og viðbótartryggingaverndar, og endurhæfingariðgjald skal greitt reglulega í hverjum mánuði, sbr. 2.–4. mgr.

Iðgjaldagreiðslutímabil skal eigi vera lengra en mánuður og skal gjaldþagi vera tíunda næsta mánaðar. Eindagi skal vera síðasti dagur sama mánaðar og iðgjald fellur í gjaldþaga. Að öðru leyti fer um iðgjaldagreiðslur samkvæmt þeim reglum sem settar eru í samþykktir viðkomandi lífeyrissjóðs og endurhæfingarsjóðs eða samkvæmt samningum þeirra aðila sem tilgreindir eru í 8. gr. Réttindi vegna aukaframlaga í lífeyrissjóði umfram reglubundin framlög skulu reiknuð miðað við greiðsludag.

Launagreiðanda er skytt að halda eftir af launum iðgjaldshluta launþega og standa viðkomandi lífeyrissjóði skil á honum, ásamt iðgjaldshluta sínum. Sams konar skylda hvílir á launagreiðanda að því er varðar innheimtu og skil á iðgjaldi til þeirra aðila sem tilgreindir eru í 8. gr.

Launagreiðanda er skytt að standa skil á iðgjaldi sínu til endurhæfingarsjóðs með sama hætti og gildir um lífeyrisiðgjald í 2. mgr. og standa skil á því til viðkomandi lífeyrissjóðs. Lífeyrissjóður skal skila iðgjaldi launagreiðanda ásamt iðgjaldshluta sínum, sbr. 6. mgr. 15. gr., til endurhæfingarsjóðs að frádreginni hæfilegri þóknun vegna innheimtukostnaðar.

Launagreiðendum og sjálfstæðum atvinnurekendum ber að tilkynna hlutaðeigandi lífeyrissjóðum og aðilum skv. 8. gr. ef þeim ber ekki lengur að standa skil á lífeyrisiðgjaldi þar sem þeir hafa hætt starfsemi eða launþegar þeirra hafa látið af

störfum.

15. gr. Sjóðfélagi á rétt á örorkulífeyri ef hann verður fyrir orkutapi sem metið er 50% eða meira, hefur greitt líífeyrissjóð í a.m.k. tvö ár og orðið fyrir tekjuskertöngu af völdum orkutapsins.

Örorkulífeyrir skal framreiknaður samkvæmt reglum sem nánar er kveðið á um í samþykktum, enda hafi sjóðfélagi greitt til líífeyrissjóðs í a.m.k. þrjú ár á undanfarandi fjórum árum, þar af a.m.k. sex mánuði á síðasta tólf mánaða tímabili, og ekki orðið fyrir orkutapi sem rekja má til ofnotkunar áfengis, lyfja eða fíkniefna.

Hafi sjóðfélagi óðlast rétt til framreiknings sem fallið hefur niður vegna tímabundinnar fjarveru af vinnumarkaði vegna vinnu erlendis, náms, leyfis frá störfum, barnleigna eða sambærilegra ástæðna skal framreikningsréttur stofnast á nýjan leik eigi síðar en sex mánuðum frá því að hann hefur aftur störf og greiðslu lögljalds til líífeyrissjóðs.

Eigi sjóðfélagi ekki rétt á framreikningi skal fjárhæð örorkulífeyris miðast við áunnin réttindi.

Heimilt er að ákveða að örorkulífeyrir greiðist ekki fyrstu þrjú mánuðina eftir orkutap. Sama gildir ef orkutap hefur varað skemur en sex mánuði.

Lífeyrissjóði er skylt að greiða sem svarar til 0,13% af lögljaldsstofni viðkomandi sjóðfélaga til endurhæfingarsjóðs til að tryggja honum rétt til endurhæfinga.

Í samþykktir líífeyrissjóðs skulu sett frekari ákveði um örorkulífeyri, svo sem um örorkumat, fjárhæð örorkulífeyris, útreikning og skilyrði fyrir greiðslu hans.

Lög um starfskjör launafólks og skyldutryggingu líífeyrisréttinda, 1980 nr. 55. (undirstrikanir eru breytingar frá núgildandi lögum)

6. gr. Öllum atvinnurekendum er skylt að greiða í sjúkrasjóði og orlofssjóði viðkomandi stéttarfélaga ásamt starfs- og endurmenntunarsjóði lögljald þau, sem aðildarsamtök vinnumarkaðarins semja um hverju sinni, og samkvæmt þeim reglum, sem kjarasamningar greina.

Atvinnurekanda er skylt að halda eftir af launum starfsmanns lögljaldi hans til viðkomandi stéttarfélags samkvæmt þeim reglum, sem kjarasamningar greina.